

e. Ved Omtalen i Medegørelsen af 1897 (Olbtdsudgravninger 1893—96, Særtr. S. 30) af den først opdagede, i 1896 undersøgte Boplads fra Jærnalberem bemærkedes det, at det foreløbig maatte være „en af de vigtigste Opgaver at finde og udnytte disse hidtil ukendte og mærkelige Fundpladser“. Det er lykkedes i 1897 at finde en Række saadanne Pladser med tykke og udstrakte Kulturlag, der henligge dybt mulddækkede med deres overvældende talrige Indhold af Maaltidslevninger, Værkarsaar, Stenlægninger, ved hvilke forskellige Olsfager o. s. v. Et betydeligt Arbejde er blevet anvendt paa 4 Steder: ved Hornborg, Nim Herred, ved D. Stigtehave Skov, Langelands Nørre Herred, paa Borrebjerg, Sejersø og ved Vejleby, Fuglse Herred, hvorhos mindre Undersøgelser ere foretagne paa lignende Pladser ved Skjellerup, Dnsild Herred og ved Kongsted, Elbo Herred. Paa Sejersø og ved Vejleby fortsættes Undersøgelserne i 1898. Den hele Fundmasse har endnu ikke kunnet endelig behandles, ligesom Fundene frembyde tvivlsomme Forhold, der først ville klæres ved fortsatte Undersøgelser.

Hvor stort et Omfang end disse Arbejder have haft i Forhold til de Midler og de Kræfter, hvorover der raades, maa det dog tilstaa, at det har været vanskeligt at møde alle de Krav, der fra Befolkningens Side stilles til Museet i Retning af Udgravninger. Hidtil har det dog lykkedes at optage og fuldføre Arbejdet paa alle de Steder, hvor en Opsættelse af Undersøgelserne ikke paa nogen Maade kunde opnaas. Men et betydeligt Antal Undersøgelser har maattet henlægges til kommende Aar; for i alt 174 Mindesmærker, der ikke egne sig til Fredlysning, og som begæredes undersøgte, er der afsluttet en foreløbig Fredning, gældende for 2—10 Aar. Den herved benyttede trykte Formular følger vedlagt (Bilag I). Under Forudtætning af, at de hidtil bevilgede Midler fremdeles ville blive tilstaaede, vil det dog sikkert lykkes, under skønnsom Fordeling af Arbejderne over de kommende Aar, efterhaanden at afsvikle de mange saaledes alt paatagne og aarlig paa ny tilkommende Forpligtelser.

At det endnu i mange Egne gaar haardt ud over Olbtdsminderne, trods alle de i denne Retning udfødede Bestræbelser, og at der fra denne Side stilles store Fordringer til Nationalmuseet af Befolkningen, ses vistnok kun ret klart i Museet, hvortil alle Meldinger indgaa fra talrige ældre og ny Benner og Medarbejdere. For tydeligt at vise dette Forhold medfølger et Udvalg af 10 Skrivelser (Bilag II) fra forskellige, de fleste for Museet hidtil ukendte Mænd, der give Meddelelse om den almindelige Odelæggelse af Mindesmærkerne og opfordre Museet til at foretage Udgravninger i forskellige Egne. Fremdeles følger en Fortegnelse (Bilag III) over 29 Anmeldelser om enkelte Olbtdsminder, der trues med Odelæggelse, og som derfor begæres undersøgte. Herved er ikke medtaget de talrige Indberetninger fra Museets egne Undersøgere og dets faste Medarbejdere, og der er ikke gaaet længere tilbage end til Oktober 1897.

Give disse Indberetninger end et ret nedslaaende Indtryk, idet de vise, hvor langt man er fra det attraaede Maal, at intet betydeligere Mindesmærke skulde gaa til Grunde uden saghyndig Undersøgelse, saa indeholde de dog en stærk Opfordring til, at der fortsat maatte tilstaa Midler til kraftig Virksomhed i denne Retning. Det tør fremdeles haabes, at den hele Maade, hvorpaa denne Virksomhed hidtil har været ført, og de tilfredsstillende Resultater, der ere vundne, ville anbefale, at der fremdeles bevilges det hidtidige Beløb af 10,000 Kr., deraf 9,200 Kr. til Anvendelse for Nationalmuseets 1ste Afdeling, og unægtelig vilde det give denne Virksomhed en større Sikkerhed og et fastere Grundlag, navnlig fordi der, som foran berørt, stadig maa arbejdes under Fordeling af Sagerne over adskillige foranliggende Aar, om Bevillingen kunde tilstaa for en længere Arrække. Med Sikkerhed herfor kunde der for den enkelte Egn henlægges en Række af Undersøgelser til samlet Udførelse, hvorved det videnskabelige Udbytte vilde forøges og Bekostningerne formindskes.

Naar det til Støtte for den Virksomhed, der har til Maal at sikre ved videnskabelige Udgravninger den fra Olbtden efterladte nationale Arv, fra Museets Side findes at være en Pligt for kommende Finansaar at indbringe et Andragende om, at der maatte søges tilstaaet for et Tidsrum af 5 Aar det hidtil bevilgede Beløb, da formenes det at kunne haabes, at dette vil billiges af den danske Rigsdag, som stedse fuldt ud og i enhver Retning har støttet Nationalmuseets Virksomhed.“